

Socialna varnost in minimalni osebni dohodek

Uvod: Različne ideologije in podobne rešitve

Čeprav levo in desno usmerjenimi družboslovci ne soglašajo skoraj o nobeni točki socialne politike, pa vlada v zvezi z zajamčenimi osebnimi dohodki splošno soglasje med enimi in drugimi; eni in drugi priporočajo sistemsko zagotavljanje minimalnega osebnega dohodka kot temelj socialne varnosti. Tovrstni ukrep socialne politike zagovarja konservativni ekonomist Milton Friedmann (1982), izrazito levo usmerjeni družboslovec Andre Gorz (1986), pa tudi socialni demokrat Gunnar Karlsson (1978).

Skupno izhodišče vsem zgoraj omenjenim avtorjem je spoznanje, da nuditja globalizacija tržne ekonomije in akceleracija tehnološkega razvoja ljudem vse manj gotovosti in vse več sprememb. Zaradi tega je treba vzpostaviti eksistencialno ravnovesje na ta način, da se omogoči večjo socialno varnost tako posameznikom kot tudi družinam.

Gunnar Karlsson meni, da bi se morala socialna varnost prebivalstva zagotoviti z medsebojno obveznostjo med državo in posameznikom, in sicer tako, da bi:

- a) država sleherniku zagotovila minimalne osebne dohodke, in tako,
- b) da bi posameznik opravil minimalno količino dela, s katerim bi si zagotovil sredstva za preživetje.

Pravzaprav naj bi država slehernemu državljanu zagotovila tolikšno količino dela, kolikor jo potrebuje za dohodek, s katerim si lahko zadovolji osnovne potrebe. Koliko ur je potrebnih za takšen minimalni osebni dohodek je odvisno od produktivnosti dela, zato količina delovne obveznosti ni absolutna, pač pa relativna. Takšna medsebojna obveznost med državo in državljanom naj bi zagotovila ustrezno stopnjo socialne integracije in preprečila marginalizacijo posameznih slojev prebivalstva.

Minimalna delovna obveznost in minimalni osebni dohodek ne zahtevata administrativno regulacijo ekonomskega sistema, saj se takšna medsebojna obveznost uveljavlja le tedaj, ko si posameznik ne more sam najti ustreznega dela. Samo v tem primeru je država dolžna, da mu preskrbi delo in samo v tem primeru je tudi sleherni delazmožni državljan dolžan, da opravi tisto količino dela, s katero si zagotovi minimalni osebni dohodek. Kolikšen je ta dohodek in kolikšna je potrebna količina dela, da si posameznik prisluži takšen dohodek, je seveda stvar dogovora in kalkulacije na ravni celotne nacionalne ekonomije.

Milton Friedmann zagovarja zajamčene minimalne osebne dohodke predvsem zaradi tega, da bi se zagotovila kontinuirana gospodarska rast: če najbolj perečih socialnih problemov ne rešujemo sproti, prihaja do znane razvojne dinamike, ki jo označujemo s »stop-go« ciklusi. Relativno hiter ekonomski razvoj ponavadi spremlja sorazmerno močna in nekontrolirana socialna diferenciacija, ta pa ustvarja socialno dezintegrativne procese (konflikte, revščino, strokovno neusposobljenost, kriminal itd.), ki vse bolj zavirajo sam ekonomski razvoj.

Andre Gorz (1986) meni, da je zajamčeni osebni dohodek pogoj za dezalienacijo dela in za večjo politično avtonomijo posameznika. Če imajo ljudje zagotovljeno socialno varnost, ne delajo več samo za to, da se preživljajo, saj jim preživetje zagotavljajo zajamčeni osebni dohodki. Delajo predvsem za to, da se z delom vključujejo v družbeno življenje in v ustvarjalno aktivnost. Zajamčeni osebni dohodki na ta način ne zmanjšujejo le politične alienacije državljanov, ampak tudi delovno alienacijo zaposlenih.

Razlogi za uvedbo zajamčenih osebnih dohodkov

Poleg zgoraj omenjenih okvirnih razmišljanj o zagotovljenem osebnem dohodku slehernega državljana so Nizozemci (Dekers in Janswiler, 1988), (N.S.C.G.P., 1987) izoblikovali dokaj izdelan sistem socialne varnosti, ki naj bi temeljil predvsem na delnem osnovnem dohodku (P-B-I-Partial Basic Income). Nizozemci utemeljujejo potrebo po razvoju *delnega osnovnega osebnega dohodka* (DOOD) z naslednjimi razlogi:

1. Dosedanji sistem socialne varnosti se je razvijal v času sorazmerno velike gospodarske ekspanzije in sorazmerno nizke nezaposlenosti, zato ni bil niti potreben, niti preizkušen.

2. V drugi polovici 70. in v prvi polovici 80. let je brezposelnost močno narasla, zato dosedanji sistem ni več primeren. Dosedanji sistem socialne varnosti je namreč temeljil na tesni povezanosti med zaposlitvijo in socialno varnostjo; skoraj vsi programi socialne varnosti so se napajali iz prispevkov zaposlenih ali zaposlovalcev in skoraj vse socialne pravice so izvirale iz dela oziroma iz delovnega razmerja. Pri visoki stopnji nezaposlenosti, ki postaja bolj ali manj trajen pojav, takšen sistem seveda ne deluje več.

3. Nov sistem socialne varnosti mora zagotavljati minimalne osebne dohodke ne glede na to, ali je posameznik zaposlen ali pa ne. Osebne dohodke je treba torej ločiti od zaposlitve in zagotoviti njihovo distribucijo ne glede na to, kakšna je dinamika na trgu delovne sile.

4. Dosedanji sistem socialne varnosti se je začel oblikovati že takoj po prvi svetovni vojni; prvo obdobje obsega čas med 1920. in 1950. letom. V tem času je nastajal tako imenovani poklicni sistem socialne varnosti, ki je zaposlene zaščitil v primeru nesreč pri delu, bolezni, brezposelnosti, smrti zakonskega partnerja itd.

5. Po letu 1950 se je socialno varstvo razširilo iz področja poklicnih problemov na področje socialnih problemov. Višja stopnja urbanizacije in industrializacije je pokazala, da se kopičijo socialni problemi, ki jih ne morejo reševati več posamezniki, niti posamezne družine. Novi socialni problemi so se porajali v zvezi z novo industrijsko revščino, ki je izvirala iz nezadostne strokovne usposobljenosti, iz hitrega staranja prebivalstva in iz vse bolj perečih stanovanjskih problemov mestnega prebivalstva. Ti problemi niso več vezani samo na delovno mesto in na delovno razmerje, zato se tudi ne morejo reševati več samo v okviru delovnega razmerja oziroma v okvirih tako imenovane poklicne socialne politike. Namesto nje je treba razviti tako imenovano institucionalno politiko, ki jo uveljavlja država s splošnimi ali univerzalnimi programi.

6. V 60. letih in v prvi polovici 70. let so se pojavile nove težave v zvezi s financiranjem socialne politike: relativno nizka produktivnost v servisnih dejavnostih je povzročala relativno visoke prispevke, ki so jih zaposleni ali zaposlovalci morali dajati za financiranje socialnih programov. Posledica tega je bila:

- a) vse višja cena delovne sile,
- b) vse večji zastoj v zaposlovanju, kljub temu, da so potrebe po uslugah v sektorju servisnih dejavnosti vse hitreje naraščale,
- c) vse večja rast sive in črne ekonomije, ki se je skušala izogniti velikim prispevkom in drugi delovni sili na področju formalne ekonomije.

7. Zgoraj omenjeni trendi poslabšujejo stanje na področju servisnih dejavnosti tudi zaradi tega, ker je politika zaposlovanja preveč rigidna, saj je še vedno zasnovana na monotipu »breadwinnerja«, se pravi zaposlenega, ki je edini vir družinskih dohodkov. Zaradi nefleksibilne politike zaposlovanja se le s težavo uveljavljajo neregularne oblike zaposlovanja (part time), ki so posebej pomembne pri zaposlovanju ženske delovne sile. Rigidno je tudi financiranje zaposlovanja, saj se še vedno pretežni del sredstev daje vladnim institucijam ali pa zaposlovalcem, namesto da bi jih dajali neposredno nezaposlenim in s tem pospeševali njihove samozaposlovanje.

8. S širjenjem maloserijske in »butik« proizvodnje se povečuje število podjetij, ki nastajajo in ugašajo; v zvezi s tem narašča potreba po večji mobilnosti zaposlenih in po bolj fleksibilnem zaposlovanju. Večjo mobilnost je mogoče doseči z bolj univerzalnim sistemom socialnega varstva in z večjo neodvisnostjo dohodka od trenutne zaposlitve.

Poleg teh splošnih problemov, ki so pravzaprav značilni za vse zahodne industrijske dežele, se v Nizozemski srečujejo še z naslednjimi specifičnimi problemi:

- 1. s sorazmerno velikimi stroški za realizacijo socialnih problemov,
- 2. s sorazmerno nizko zaposlenostjo ženske delovne sile, kar sili delodajalce in državo, da moškim ne nudijo samo povračilo za opravljeno delo, ampak jim tudi pokrivajo stroške za vzdrževanje družine; s tem »družinskim dodatkom« postaja nizozemski sistem skrbi za otroke eden izmed najdražjih zahodnoevropskih sistemov.

Če skušamo v skladu z omenjenimi splošnimi in specifičnimi razvojnimi trendi oblikovati celovit sistem zagotovljenih minimalnih osebnih dohodkov, moramo pri tem upoštevati naslednje:

- da je struktura delovne sile veliko bolj heterogena kot je bila pred petdesetimi leti; zaradi tega morajo biti tudi oblike zaposlovanja bolj raznolike in bolj fleksibilne;
- da mora biti vez med delom in dohodkom manj tesna, vendar pa to ne pomeni, da naj bi bila vez med njima povsem prekinjena;
- da je treba zmanjšati stroške delovne sile in s tem omogočiti hitrejše zaposlovanje v delovno intenzivnih servisnih dejavnostih;
- da je treba omogočiti večjo mobilnost delovne sile in bolj fleksibilne oblike prezaposlovanja;
- da je treba z radikalno poenostavitvijo sistema preprečiti nadaljnjo birokratizacijo zaposlovanja in socialnega varstva.

Delni osnovni osebni dohodek

Delni osnovni osebni dohodek (DOOD) naj bi bil jedro novega sistema socialne varnosti. Osnovni elementi DOOD naj bi bili naslednji:

- 1. DOOD naj bi prejeli vsi prebivalci starejši od 18 let in s stalnim bivališčem na Nizozemskem;
- 2. DOOD naj bi znašal 1/3 minimalnega osebnega dohodka, ki je izračunan za družinski par;

3. Otroci med 16. in 18. letom naj bi prejeli nekoliko nižji DOOD;
  4. Tisti, ki niso delazmožni (ostareli, invalidi, vdove itd.), naj bi prejeli višji DOOD. Višina DOOD naj bi se v teh primerih približala višini minimalnega osebnega dohodka;
  5. DOOD naj bi bil dosledno individualiziran, kar pomeni, da naj bi ga prejel neposredno tisti, ki ga bo uporabil;
  6. DOOD naj bi bil neodvisen od števila članov v gospodinjstvu in od dohodkov skupnega gospodinjstva, v katerem posameznik živi; to pomeni veliko poenostavitve, saj v tem primeru odpade potreba po preverjanju imovinskega stanja upravičencev na DOOD;
  7. DOOD naj bi prejeli zaposleni in nezaposleni, kar pomeni, da tudi ne bi bilo potrebe po preverjanju vzrokov nezaposlenosti niti potrebe po registriranju na zavodih za zaposlovanje;
  8. Sredstva za DOOD se ne zbirajo iz prispevkov osebnih dohodkov zaposlenih ali iz dohodkov zaposlovalcev, ampak iz posrednih davkov na uvoz, na premoženje, na promet (npr. luksuznega blaga, bencina) itd.
- DOOD je torej zamišljen kot univerzalni program, saj zajema celotno prebivalstvo s stalnim bivališčem na Nizozemskem.

Pričakovani učinki uvajanja DOOD

Opisana uvedba (DOOD) naj bi učinkovala na dokaj različna področja družbene regulacije. Najbolj pomembni in najbolj verjetni bi bili naslednji učinki:

1. stroški za delovno silo bi bili manjši, saj bi se sedanje plače lahko ustrezno zmanjšale za vsoto, ki jo predstavlja DOOD;
2. delovno intenzivne servisne dejavnosti, po katerih je vse večje povpraševanje, bi postale na ta način cenejše in bi zaradi tega lahko imele hitrejši razvoj (starostno, otroško varstvo itd.);
3. DOOD bi pospeševal delno zaposlitev (part time) in druge neregularne oblike zaposlovanja, saj bi DOOD pri nepopolnih oblikah zaposlovanja predstavljal tudi relativno večji delež plače;
4. uvajanje DOOD bi najbrž zaradi manjših prispevkov preprečeval naraščanje sive in črne ekonomije, saj sta se ti pojavili predvsem potem, ko so močno porasli prispevki in davki na osebne dohodke zaposlenih;
5. DOOD bi najbrž pospeševal tudi samozaposlovanje, saj bi se zaradi univerzalne pravice na DOOD zmanjšalo tveganje tistih, ki bi se odločili za to, da sami odpirajo lastne delavnice ali podjetja. Številni posamezniki se namreč ne morejo odločiti za samozaposlovanje, ker v tem primeru izgubijo pravice iz socialnega varstva;
6. Uvedba DOOD bi omogočila tudi zmanjšanje ali celo ukinitve prispevkov za nekatere skupine socialnih zavarovancev.

Obvezno zavarovanje

Nov sistem socialne varnosti predvideva poleg že obravnavanega DOOD tudi *minimalno obvezno zavarovanje osebnih dohodkov (MOZOD)* vseh zaposlenih za primer bolezni, invalidnosti, smrti zakonskega partnerja, nezaposlenosti itd. Prispevke za minimalno obvezno zavarovanje (MOZOD) naj bi plačevali zaposleni ali pa njihovi zaposlovalci.

Višina prispevka naj bi bila tolikšna, da bi pokrivala izdatke v višini 40% minimalnega osebnega dohodka, ki je potreben za zadovoljitev osnovnih potreb zakonskega para oziroma dveh partnerjev, ki živita v skupnem gospodinjstvu. Če torej zaposleni zbolijo, izgubi delovno mesto, ali pa zaradi nesreče ne more več pridobivati osebnega dohodka, naj bi dobil poleg DOOD tudi ustrezni MOZOD; obadva skupaj znašata 70% minimalnega osebnega dohodka za posameznika in 100% minimalnega osebnega dohodka za par, ki živi v skupnem gospodinjstvu (2 DOOD + 1 MOZOD). V primeru, če zaposleni ne dela polni delovni čas, ampak le skrajšani delovni čas, njegov MOZOD ni manjši, kar pomeni, da ob izpadu osebnega dohodka ne dobi manjši MOZOD kot tisti, ki delajo poln delovni čas. Razlog za takšno izravnavo je v tem, ker se vztraja na načelu, da naj bi sleherni dobil zajamčeni minimalni osebni dohodek.

Zajamčeni osebni dohodek naj bi bil zares minimalen, se pravi tolikšen, da bi omogočal zadovoljitev osnovnih človekovih potreb. V vsakem primeru ne bi smel biti višji, kot je minimalni dohodek zaposlenih; če bi bil enak ali večji, bi vplival destimulativno na zaposlovanje nezaposlenih. Cilj DOOD in MOZOD je torej v tem, da nudi visoko varnost pri relativno nizki materialni ravni.

V recesiji je neizogibno, da se bo zaradi povečanja števila nezaposlenih povečala tudi celotna količina MOZOD. Pozitivni učinek tega dejstva bi bil v tem, ker bi preprečeval padanje osebnih dohodkov najbolj ogroženih skupin in na ta način opravljal funkcijo zaščite tistih z najnižjimi dohodki. Drug učinek bi bil negativen, saj bi pospešeno zmanjševal prihranke na ravni nacionalne ekonomije in s tem podaljševal obdobje recesije.

Prostovoljno zavarovanje osebnih dohodkov

Poleg obveznega minimalnega zavarovanja naj bi se tudi v prihodnje uveljavljala sistem *prostovoljnega zavarovanja osebnih dohodkov* (PZOD). PZOD v nobenem primeru ne bi nadomeščal minimalnega obveznega zavarovanja osebnih dohodkov, ampak bi ga le dopolnjeval. Prostovoljno zavarovanje bodo najbrž izkoristili tisti, ki bi si o primeru bolezni, brezposelnosti, ostarelosti itd. radi zagotovili višjo zavarovalnino, kot jo predvideva MOZOD skupaj z DOOD.

Višina PZOD in tudi način zbiranja ter upravljanja s temi sredstvi ni predmet javne regulacije. PZOD so lahko večji ali manjši. Zbirajo se lahko prek istih zavarovalnic, kot se zbirajo sredstva iz MOZOD, ali pa prek posebnih kooperativnih, sindikalnih ali privatnih zavarovalnih družb. Država bi morala skrbeti samo za to, da ne pride do diskriminacije zavarovancev in s tem do tega, da sistem prostovoljnega zavarovanja ne bi več funkcioniral. Z drugimi besedami to pomeni, da zavarovalnice ne bi smele odklanjati in selekcionirati zavarovancev, ki skušajo vložiti svoje prostovoljne prispevke, čeprav so morda zavarovanci iz tistih poklicnih skupin, ki so bolj rizične, ali pa iz tistih demografskih skupin, pri katerih je izpad osebnih dohodkov bolj pogost. Če pa bi prišlo do diskriminacije zavarovancev, potem sistem horizontalne redistribucije ne bi več deloval, saj bi se poklicno in demografsko manj rizične skupine koncentrirale v enih zavarovalnicah, bolj rizične pa v drugih.

V primeru, da bo v prihodnje trg delovne sile bolje deloval, lahko pričakujemo, da bo tudi ta problem sam po sebi razrešen, saj je normalno, da so bolj rizični poklici tudi bolj plačani. V tem primeru bodo najbrž tudi PZOD višje.

Z uvedbo DOOD in MOZOD ni več potrebe po zajamčenem osebnem dohodku. Še več: ukinitev zajamčenega minimalnega osebnega dohodka je pogoj za ustrezno funkcioniranje novega sistema socialnega varstva, ki temelji na DOOD in MOZOD.

Ukinitev zajamčenega minimalnega osebnega dohodka ne pomeni tudi ukinitve izračunavanja minimalnega osebnega dohodka, saj na njegovi vrednosti temelji tako višina DOOD kot tudi višina MOZOD. Ukinitev zajamčenega minimalnega osebnega dohodka pomeni samo to, da niti država niti zaposlovalci nimajo več obveznosti do izplačila tega dohodka v primeru, če pride do izpada osebnih dohodkov zaposlenih.

DOOD in MOZOD sta dovolj velika, da s sorazmerno majhno dodatno plačo pokrijeta vse tiste osnovne potrebe prebivalcev, ki so nujne za njihovo reprodukcijo. Zaradi tega ni več potrebno, da bi se z zajamčenim minimalnim dohodkom zaščitilo tiste zaposlene, ki so edini vir družinskega dohodka (breadwinners).

Z odpravo zajamčenega minimalnega osebnega dohodka ter z uvedbo DOOD in MOZOD se uveljavlja bolj fleksibilen in tudi cenejši sistem socialne varnosti. Zajamčeni minimalni osebni dohodek ni dopuščal nereguliranih oblik zaposlovanja in ni stimuliral zaposlovanje s skrajšanim delovnim časom (part time), ker bi bile takšne oblike zaposlovanja zaradi zajamčenega osebnega dohodka predrage. Z uvedbo DOOD in MOZOD ta ovira odpade, saj je lahko plača za delojemalca zanimiva že v primeru, če doseže polovico minimalnega osebnega dohodka.

Nov sistem socialne varnosti prav tako zmanjšuje razlike v osebnih dohodkih zaposlenih, saj sta DOOD in MOZOD neobdavljljiva in s tem predstavljata toliko večji delež neobdavčenega dohodka, kolikor manjši je ta. Na ta način deluje nov sistem socialne varnosti v skladu z maximin načelom, (Rawls, 1971), se pavi z načelom, ki skuša zlasti v obdobju gospodarskih recesij zagotoviti sorazmerno visoko raven najnižjih dohodkov. In končno: nov sistem socialne varnosti omogoča tudi nižjo ceno delovne sile, večjo mobilnost le te, kakor tudi lažji prehod iz aktivnega v upokojenski status zaposlenih.

Sistem nacionalne pomoči

Kljub uvedbi DOOD in MOZOD sistema ter kljub predvidenemu širjenju PZOD ostajajo še vedno skupine, ki poleg DOOD ne bodo deležne nobenih dodatnih dohodkov iz MOZOD ali iz drugih virov. Zelo verjetno se bodo v prebivalstvu našle tudi skupine, ki ne bodo upravičene niti na DOOD, ker nimajo stalnega bivališča, ali pa niso dosegle ustrezne starostne dobe. Z ozirom na to, da sta DOOD in MOZOD univerzalna programa in zajemata skoraj celotno populacijo, je jasno, da bodo skupine, ki bodo potrebovale sredstva iz *sistema nacionalne pomoči* (SNP), maloštevilne. Prav zaradi tega zanje ne bo težko uvesti testiranja premoženjskega stanja in kontrole pogojev, na podlagi katerih naj bi jim bila dodeljena pomoč.

Administrativna kontrola je sicer nezaželena zaradi pretiranega administriranja, zaradi tega, ker posega v avtonomijo tistih, ki pomoč potrebujejo, in zaradi tega, ker daje upravičencem javni pečat siromaštva. Sprejemljiva je pravzaprav samo zaradi tega, ker bi bila z novim sistemom socialne varnosti skrčena na izredno majhno število marginalnih skupin.

Nov sistem socialne varnosti, ki naj bi temeljil na sinhronizirani kombinaciji DOOD, MOZOD, PZOD in SNP, je doslej najbolj celovit in najbolj elaboriran sistem socialne varnosti, kar jih je mogoče srečati v zahodnih industrijskih družbah. Njegova največja odlika je prav v tem, da je zasnovan holistično, ne pa priložnostno. Znano je namreč, da je v zadnjih 50. letih v večini zahodnih industrijskih družb nastajal sistem socialne varnosti povsem stihijno in brez celovite zasnove; to velja celo za tiste (skandinavske) države, ki dajejo največ sredstev za socialne programe (Andersen, 1984). Posledica tega je, da ni mogoče predvidevati tistih učinkov, ki izvirajo iz uveljavljanja različnih socialnih programov.

Druga odlika tega novega programa socialne varnosti je v tem, da sistematično upošteva osnovne vrednote, kot sta varnost in enakost, ter osnovne cilje, kot sta majhna nezaposlenost in debirokratizacija celotnega sistema.

Kritika predlaganega sistema socialne varnosti, ki prihaja s strani levo usmerjenih političnih grupacij, poudarja, da je predlagana višina DOOD prenizka in zato ne zagotavlja primerne zadovoljitve osnovnih potreb. Levo usmerjene skupine namreč ne pojmujejo minimalne zadovoljitve osnovnih potreb zgolj kot zadovoljitev materialnih potreb, ampak tudi kot zadovoljitev socialnih in personalnih potreb. Kriterij za minimalno zadovoljitev osnovnih potreb je pri njih *enakovredna vključenost v družbeno dogajanje in možnost enakovredne participacije* na vseh področjih družbenega življenja (Strasser, 1986)

Desne grupacije menijo, da je treba olajšati upokojevanje, s čimer se bo zmanjšal disproporc med ponudbo in povpraševanjem na trgu delovne sile. Tisti, ki bodo zgubili zaposlitev v starosti 55 in več let, naj bi imeli možnost predčasne upokojitve, ne da bi zaradi tega imeli manjšo pokojnino. Desno usmerjene skupine opozarjajo tudi na dejstvo, da je višina DOOD in višina MOZOD določena politično in ne ekonomsko; obe sta določeni glede na to, kakšne so možnosti gospodarstva; zato lahko pride do resnih kolizij med socialno in ekonomsko politiko. Prav tako menijo, da so nezaposlene žene preveč zaščitene, saj imajo poleg DOOD tudi dohodek soprogov, druge vire dohodkov iz imovine in povrhu tudi davčne olajšave, ki se nanašajo na skupna gospodinjstva.

Nekateri ekonomisti menijo, da se bo z uveljavljanjem DOOD in MOZOD povečala tako imenovana siva ekonomija, saj zaradi teh dveh programov postaja vse bolj zanimiva zaposlitev na domu oziroma samoprodukcije uslug v smislu gradnje družinskih hiš, varstva otrok in ostarelih itd. Ekonomisti tudi menijo, da se lahko zmanjša cena delovne sile na ta način, da se razširi baza davčnih prihodkov na dobiček podjetij, in na druge dohodke, ne da bi se sploh uvedli prispevki za DOOD. Prav tako bi bilo treba razmisliti, ali ne bi namesto predlaganega sistema socialne varnosti razvili sistem negativnega obdavčenja, ki je prav tako enostaven, učinkovit in holističen.

Sociologi poudarjajo, da s tem novim sistemom socialne varnosti še niso rešeni vsi problemi v zvezi z zaposlovanjem. Aktivna politika zaposlovanja bi morala razviti posebne programe za tiste, ki so dalj časa brez dela; morala bi uvesti institut za ponovno poskusno delo za vse tiste posameznike, ki so bili brez dela dlje časa. Morali bi tudi uveljaviti tripartitne odbore za zaposlovanje (predstavniki delodajalcev, delojemalcev in države) na regionalnih in lokalnih ravneh javne uprave; ti tri-partitni odbori naj ne bi samo planirali zaposlovanja predvidenih tehnoloških viškov, ampak naj bi tudi razpolagali z ustreznimi finančnimi sredstvi, ki bi jih porabljali v skladu z lokalnimi potrebami.

Sociologi tudi menijo, da bo občutno skrajševanje delovnega časa samogibno zmanjšalo skrito nezaposlenost in destimuliralo preseljevanje zaposlenih v sivo ali črno ekonomijo.

CITIRANI VIRI

- Andersen Bent Rold (1984), *The Nordic Enigma*, *Daedalus*, Vol. 113, No 1, pp. 109-139.
- Dekkers J. in Jansweijer R. (1988), *A Partial Basic Income*, Prispevek za konferenco »Minimum Income Maintenance«, Gothenburg, april.
- Gorz Andre (1986), *Reshaping the Welfare State; The Conservative Approach and its Socialist Alternative*, *Praxis International*, Vol. 6, No. 1, pp. 5-12.
- Friedmann Milton (1982), *The Line we Dare not to Cross*.
- N.S.C.G.P. (1987), (National Scientific Council for Governmental Policy) *Safeguarding Social Security*, Report No. 26, Haag.
- Rawls John (1971), *The Theory of Justice*, Harward Univ. Press. Boston.
- Strasser Johano (1986), *Organized Solidarity Between Social Darwinism and Overprotective State*, *Praxis International*, Vol. 6, pp. 32-42.
- Wiggins W. Howard in Karlsson Gunnar Adler (1978), *Reducing Global Inequalities*, McGraw Hill, New York.